

ПОЛІ

р е н і т у

МІНТЕ, ІНІМА СІНІ ЛІТЕРАТУРА.

№ 11.

С А М Б Р Т З 10. С Е П Т Е М Б Р І Я

1839.

ДВОКРІВРЪ ІСТОРИКО - ГВОГРАФІКЪ
 а метзцеї *Caput Bovis* (капъа бовлаї сѣх
 Гертїна) акъріа Рѣне сѣ афаз ан апро-
 шерѣ Галацѣлаї. Де Пахарникъа Г. Сѣ-
 аскѣла Професор пѣблїк де Історїе шї Фї-
 аологіе. Вїзїтате ан вара анѣлаї 1837.

*Lictora quoniam patrine lacrimans portusque reiliquo
 Et campus ubi Troia fuit. . . . Aeneid III. 41.*

Кѣ макрїмї пѣрзїна цѣрмѣріае кѣ портѣріае
 патріеї шї кѣмпѣріае ѣнде одїнеорѣ Троїа
 аѣ фост.

Бїне воїторїае Четїторїаї

Мѣлаїї дїн одменї, дарѣ че зїк мѣлаїї
 шї нѣ маї бїне кѣ тоїїї авѣна сѣмїрѣ
 прецїреї де аншїне іѣбїм евгенїа. Шї ан-
 требѣнаѣне де че? пѣтем респѣнде пенѣрѣ
 кѣ іѣбїм сѣ фїм мѣрїїї. сѣ фїм пѣтер-
 нїчї сѣ фїм лѣѣдаїї, шї де сар пѣте сѣ
 фїм немѣрїторї, іѣбїм де бѣнѣ сѣмѣ аче-
 сте мѣлаїї ансѣ фѣрѣ а шї сѣѣ а бої сѣ
 шїм кѣ омѣла нѣ поате фї маї маре, пѣ-
 тернїк, лѣѣдат шї ан ѣрмѣ немѣрїторїѣ,
 фѣрѣ фанѣте марї де бїне фѣкѣзѣоаре па-
 трїїї, апроапелѣ шї оменїреї, нѣ врем а шї

де ачесте мѣкар кѣ пїладе мїї дела анѣ-
 пѣт нї доведеск адевѣрѣла лѣкрѣлаїї, шї
 нї сѣрѣїм сѣ аѣнѣнем ла вѣлафа евге-
 нїеї фѣрѣ а шї кѣ нѣ пе аатѣ кале сѣ
 поате де кѣт нѣмаї прїн а вїртѣцеї. До-
 рїм сѣ цїнем нобїлітатѣ ан фамїліа нод-
 стрѣ легатѣ пе моценїре, фѣрѣ а шї кѣ
 ѣа фѣѣ шї се преѣдаче ан анѣнѣрїкѣла
 ігнобїлітѣцеї, андатѣ че анѣне соареке
 анѣелепѣїнеї шї а евергесїеї дїн фанѣла
 нодстрѣ. Іпої чеїа чеї маї мѣлат, шї дѣнѣ
 че нї лїпѣѣѣ вїртѣтѣ, адевѣрата шї вїа
 евгенїе, не сѣрѣїм кѣ тоате мїжлоачеле
 пѣтїнѣоаре а доведї макар нобїлітатѣ пѣ-
 рїнѣїлор, а стрѣмошїлор, а генеалогїеї
 нодстрѣ шї анкѣ де сар пѣте кѣт де
 стрѣлѣчїтѣ, ка кѣ атѣта маї вѣртос сѣ
 лѣѣїферїм перѣоана нодстрѣ чѣ десѣрѣкатѣ
 поате де тоатѣ стїма шї мерїтѣла, дреѣт
 ачѣста шї ачѣнчѣ кѣнд аѣ пѣрѣсїт ка
 ѣмѣра пе бїетѣла четѣчѣн авѣїа, пѣтерѣ
 шї мѣрїрѣѣ, ѣа серманѣла цїне дїпломѣ ноб-
 бїлітѣцеї стрѣмошїлор сѣї ан ѣнѣїа чѣл
 маї ферїт ал касеї ка пре сїнгѣрѣла пѣаа-
 дїѣ ал ексїстенѣїеї сале, лѣкрѣ че ан оаре
 каре прївїре нѣї кѣ тотѣла фѣрѣ фолос: кѣчї
 аѣѣчѣрѣк амінѣте де стрѣмошї шї чѣ маї

де апроапе а лор кѣноацере нобілі фїїнд адекк барваці кѣ фапте марї ні фоло-сеїре зїче њн анцелепт андемнжндѡні аї іміта, адѡкжндѡні ла філогїміе а спорї ан фапте бѡне ка сѡ не фачем анантѣ лѡ-меї вреднїчі коборжторї аї ачелора. Ної ансѡ дорїм шї ачѣста фѡрѡ а ці кѡ шї генеалогїка тїтѡларѡ евгенїе нѡ се поате ціне дѣкѡ нѡ вом доведї маї антѡїѡ ев-генїа націеї ноастре, ѡнїка чеїа че пѡне пе четзцѣн ан ранѡла оменїреї нобілі (Nobilis) адекк кѡноскѡте, кѡ прекѡм нї доведїще фап-та дїнаїнтѣ окїлор нострї атѡт антре нації-ле не нобіле адекк кѡзѡте шї склзвїте но-біле нѡ се афлз, шї націа ачеїа, дїн мїж-локѡл кѡрїа аѡ лїпсїт вїртѡсѡла четзцѣн нїчі одїнеорѡ нобілз нѡ сѡл фѡкѡт, аде-вѡр кѡрѡїа ромѡнїї анѡлцерѡ ѡн темплѡ чї ера алкѡтѡїт дїн аа вїртѡцеї (фаптеї кѡне) шї дїн аа онорѡлѡї (чїнстїеї) аше фел кѡ воїнд чїневаї сѡ антре ан темплѡл онорѡлѡї тревѡїа сѡ трѣкѡ маї антѡїѡ прїн аа вїртѡцеї.

Аѡм де ам вої ної ромѡнї сѡ нї лѡѡ-дѡм мѡкар кѡ нобілітатѣ ноастрѡ націо-налѡ шї а андемна пре фїїї патрїеї прїн філогїміе кѡтрѡ вїртѡтѣ стрѡмошїлор, каре евгенїе поате фї пентрѡ ної маї маре де кѡт а доведї кѡ націа ноастрѡ есте ромѡнѡ? а доведї кѡ аї нострї стрѡмошї аѡ фост, Венѡс, ромѡлѡс, нѡма, Сцеволїї, Камїлїї, Факїї, Фаврїчїї, Сціпїонїї, Катонїї, Цїцеронїї, Цесарїї, Авгѡстїї, Траїанїї, Аѡрелїанїї, Константїнїї, Ісегїнїанїї, Іоанїї, Драгошїї, Ілександрїї, Стефанїї шї алїї де асемїнѣ, кѡ акѡрора нѡме, тїтѡлї шї нобілітате се сѡрѡдѡк асе анѡнѡїа пѡ-тернїчїї домінаторї аї пѡмѡнтѡлѡї, кѡ а-кѡрора генеалогїе кѡтѡ асе анѡлѡа глорїоасѡе нації але лѡмеї де асѡлѡї шї кѡ

акѡрора шїїнїеї, лїтератѡрѡ, лїмѡл шї леуї сѡл лѡмінат шї се лѡмінѣѡл попоарѡле Европїї, каре де каре андесжндѡсе асе а-рѡта кѡ кѡт се поате аѡ коборжторї аѡ макар клїенцїї (чїречїї) аї ромѡнїлор, прїн че вом пѡте зїк доведї нобіла ноастрѡ генеалогїе шї а не пѡне ан рѡнѡл по-поарѡлор ноделе а европїї? нѡ прїн алтѡ фѡрѡ прїн Історїа Патрїї шї а націеї.

Дарѡ пе лѡнѡл алте ненорочїрї, де карїле неконтїнїт сѡл вѡнтѡїт націа ромѡ-нѣкѡл, шї Історїа еї аѡ фост шї есте а-тѡта де пѡцїн кѡноскѡтѡ пѡнѡ шї ла аї ноцїрї, анкѡт мѡлїї нецїїнд каре есте націа сѡ шї че есте ел се рѡшїнѣѡл асе шї нѡмї ромѡн шї кѡвѡнтѡл „ромѡне сѣѡ варваре! сѡнѡ ла дѡншїї екѡївоче (ансѡм-нѡнѡ тот ѡна). де ачѣста мѡлїї дїн Істо-рїчїї класїчїї модернї, ба антреуї соціетѡцїї але ѡнїверсїтѡцїїлор европїї ворїнд де ної пѡнѡ асѡлѡї нѡ шїѡ анкѡ че пласѡ де оаменї сѡнтем, де ѡнде шї кѡм, дрепѡ каре ѡнїї не фак дѡлї, алїїї Татарїї, алїїї Славїї алїїї ансѡршїт о мїкѡтѡрѡ, нецїїнд ла каре гїнтѡ а пѡмѡнтѡлѡї сѡнїї лїпѣкѡл.

Денї спре ане фаче ноѡ шї лѡмеї кѡ-носкѡте генеалогїа, Патрїа, дрепѡцїїле, шї кѡн кѡвѡнт евгенїа шї дрїтѡл екїстен-цїеї ноастре, тревѡ сѡ нї алкѡтѡїм о Іс-торїе, ансѡ Історїе адеѡратѡ. Дар аїчѣ віне антревѡрѣ де ѡнде вом пѡте кѡлѡе адеѡрателе довеїї, кѡ Історїа адеѡратѡ нѡ се сѡѡе дїн деуїте, нїче се скоате дїн фантасіа крїїрїлор апрїншї сѣѡ дїн зї-гѡрї шї аѡїрї фѡрѡ темейрї, че дїн до-кѡментїїле Історїче але нації, каре сѡнѡ Архївїле стѡтѡлѡї, Дїпломїле сѣѡ Хрїсо-веле, Вронїїле, шї маї ла ѡрѡк монѡ-ментїїле прекѡм Іскрїпїїї, монѡте, реѡлѡ

фэри, рэіне ші дате асемінік нэміте антиквітэціі.

Энде сжнт акэма архівіале ноастре, энде? діпломіале, энде? кронічіале, энде? Інскріпцііале монэментелор ші але монітелор? Ноате чінеба сэмі рэспэндэ кэ пре эніале ле аэ арс фокэла. пре алтіале ле аэ топіт пэтрэціэнік, іарэ пре алтіале ле аэ містэіт векімік тімпэрілор, ашк аэ пэтрэіт пэці хэртііале ші мембраніале, дарэ мармэріале ші петріале кэ Інскріпціі, метаэріале префэкуте ан монете кэ фігэріале ші скраптіэріале лор аэтентіче, зіаэріале четэцілор ші аэ тіэрілор кэ пэреціі чії пэртэторі де сімволэрі Історіче пре каріале ніче апа, ніче фокэла, ніче тімпэла ле поате эшор містэі, че саэ фэкут? чіне ле аэ німічіт? Сар эште зіче кэ н'аэ фост ан патріа ноастрэ асфел де аэкрэрі, ээ ансэ аэсжнд пре челеалате арэіт асэзэі рэініале Гертінеі, (скаріале маіне аэ апері нэ нэмаі де пе фаца, дарэ ші дін сіна пэжжнтэлі, рісіпіндэлісе ші темелііале пэжэ ан фэна ка оаре жжнд але тікэлоасеі Бавілоніі,) ші рэспэндэ кэ прекум аэ аэіт патріа ноастрэ архіве ші докоменте, дарэ аэ нэ саэ ангріжіт німенк сэ скріе, с'эс де аэ скріе энії чейдалці нэ саэ ангріжіт але тіпэрі дэсврецііте ші пэрецііте ан окіі лор аэкрэріале націоналітэціеі, ші рэжжнд кэтарэ манэскріпт а фі нэмаі аэкрэла аэторіэлі кэ аа патріеі, нэ аа пэблікэлі, де асэмінік аэ аэіт ші анкэ аре пэжэ асэзэі ші манэскріпте ші монэменте. Міэ ва антрэба чінеба энде сжнт? че с'эс фэкут кэ джнеле? пре кэтіі де греш пре аэжтаі ші эшор а рэспэнде кэ чейа че сэ фаче ангаінітк окілор ношрі кэ рэжжшіціале Гертінеі.

Дін векіме тоатэ дачіа прекум ші Молдова де ээніэ с'эмэ аэ аэіт кэ неасемэ-

наре маі мэлате антиквітэціі де кэіт ачестк че сэ маі гэсеск асэзэі ла Гертіна, дарэ ніче энеле дін ачеле се маі афлэ с'эс се маі ціе чева де джнеле, пентрэ кэ парте вэревіріа нэ ле аэ кэціат ші Ігноранціа нэ ле аэ прецііт анкэіт мармэра кэ інскріпціа чк маі інтересантэ саэ префэкут де чоканэла зідаріэлі ан вэкіціі де піатрэ, кареле саэ анморжжнтат ан темелііале с'аэ пэреціі энее півіце, энее магазіі с'эс ан молэжэ де ачешнэіт ле дрэжэрі, прекум ші басэла с'эс монета чк маі інтересантэ, маі вэртоэ де аэ фост де арвінт ші де аэр, пэціін вэжнд а ціі варбарэла чейа че скріа пе джнеле саэ ріфэкут де маіна фэкрэлі ан пафтале, ан черчеі, с'эс дэжнезеш ціе ан че; іарэ парте кіар де аэ ші антраіт ан маіна персоанелор че аэ пэтрэіт сэ ле прецііаскэ, ші аэ доріт сэ ле пэстрэжэ, кэма ле аэ пэсэрат? антрэні энгіс аа касеі, цііндэале асэжнсе ка кэма сар фі темэіт сэ нэ жігн'кскэ дрепэла пропіетэціеі сале кэмінежжндэле пэблікэлі. Ші каре аэ фост сігэранціа энор асемінік депозітэрі націонале? аэ саэ прэдат, аэ саэ містэіт де флакэра фокэлі, ші аэ періт маі ла эрміэ анпрежэ кэ пропіетаріэла, кэ касіале ші кабинетэла сеш. Ші дін тоате ачестк кэі саэ фэкут рэі? пропіетаріэлі лор? нэс нэ партікэларніцілор персоане че цінік асэжнсе асэмінік антиквітэціі, дарэ Молдовеі, націеі ші ла тоатэ аэмік Історікэ, ан кэіт нэ есте вэданік сфетерісіторіэла, піерэжжторіэла энор асемінік одоарэ націонале сэ аі маі нэе ла лок ан вечі.

Нэі де чэжэліт кэ ші асэзэі нэ пэцііне аэкрэрі антіче романе цірежж'эжэ ан патріа ноастрэ, ансэ че фолоэ дін трэіселе нецііндэсе де энде ші нэі? кэ нэі

ДЕСТВА АСЕ КЪНОАЩЕ НЪМАЙ МОНЕТА СЪЪ МО-
НЪМЕНТА, ДАРЪ ШІ ЛОКЪЛА ШІ ЕПОХА 8НДЕ
АН8МЕ ШІ КЪНД САЪ АФЛАТ, АЧЪСТА ФАЧЕ
НЕ ІСТОРИЕ, КЪ АЛМІНТРИЛЕ МОНЕТЕ БЕКІ СЪ
ГЪСЕСК НЪН8МАЙ АН ВЪРОПА ДАРЪ АН ТОАТЕ
КОНТИНЕНТЪРИЛЕ АЪМЕЙ БЕКІ, АНСЪ ЧЕЛЕ АФЛА-
ТЕ АН ГЕРМАНИА Н8 ПОТ ФАЧЕ НЕ ІСТОРИА
ДАЧИЕІ ШІ КЪ АТЪТА МАЙ ПЪЦИН НЕ А МОЛ-
ДАВЕІ, ФЪРЪЗ МОНЪМЕНТЕЛЕ ШІ РЪИНЕЛЕ АФЛАТЕ
АН МОЛДАВИА, АЧЕСТЕ ПОТ ФІ НЪМАЙ ПЕН-
ТЪРЪ НОІ ДОКЪМЕНТЕ ІСТОРИЕ.

АКЪМ АР ВЕНІ АНТРЕБАРЕ ЧЕ АР ФІ ДЕ
ФЪКЪТ КЪ АСЕМІНЪ АНТИЧЕ? НИМІК АЛТЪ ДЕКЪТ
АНТЪІЪ А ТРАЧЕ ДІН ЕЛЕ ФОЛОСЪЛА ІСТОРИКЪ
ФЪКЪНДАЛЕ ЛОКАЛЪ ДЕСКРИРЕ, АДИКЪ 8НДІ САЪ
АФЛАТ, КЪНД ШІ КЪМ, КА ДІН АЧЪСТА СЪ
КЪНОАСКЪ АЪМЪ ДЕ ІСТОРИА КЪРЕІ ЦЕРІ СЕ
ЦІН АСФЕЛ ДЕ ДОКЪМЕНТЕ; АЛ ДОІЛЕ СЪСЕ ПЪНЪ
АН СІГЪРАНЦІА АЧЕІА, АН КЪТ СЪ ФІЕ КЪ
НЕПЪТІНЦЪ СЪЪ МЪКАР ПРЪ КЪ АНЕВОЕ АСЕ
ПІЕРДЕ. ФЪКЪНДАЛЕ ПЪБЛІКЪЛАШІ ШІ АЪМЕЙ КЪ-
НОСКЪТЕ ПРІН ТІПАРІЪ ШІ ПРІН СТАМПЪ, КЪ
КАРЕ МОЛ АНМЪАЦИНДАЪСЕ КОПІІЛЕ ЛОР ШІ АН-
ПЪЦИНДАЪСЕ ПЪНЪ ШІ ПРІН ПЪРЦИЛЕ АЪМІ-
НАТЕ АЛЕ ЕВРОПИ СЪ КЪЛЪГЪ ДІН ЕЛЕ І-
СТОРИОГРАФІІ МАТЕРІІ АДЕВЪРАТЕ ШІ АТЪНЧЪ
НЪПРОПІЕТАРИЪЛА ЛОР Н8 НЪМАЙ ВА АГОНИСІ МЪА-
ЦЕМІРЪ ДАРЪ ШІ МЕРІТЪЛА АЪДЕІ ПЕНТЪРЪ А-
СЕМІНЪ НОВІАЪ КЪ АДЕВЪРАТ ФАПЪ, АПОІ
ОРИГІНАЛЪРИЛЕ СЪ СЕ ДЕПЪНЪ АНТЪРЪН МЪЗЕЪ
НАЦИОНАЛ КЪ ІНВЕНТАРІЪ АЪТЕНТИКЪ СЪБ ПРІ-
МЕРІРЪ 8НЕІ КЪРАГОРІІ.

ІСКЪЛІТЪЛАШІНЪ САЪ АНКРЕДІНЦАТ МАЙ МЪЛАТ
АБ КЪТЪРЪ А. КОЛОНИЪЛА ТОДОРИЦЪ БАЛШ
ПАРКАЛАБЪЛА ГАЛАЦЪЛАШІ, ШІ ДЕ ДОМ. БОЕРІЪЛА
ВОСТАКЕ ВЕНТЪРЪ ПЕНТЪРЪ АСЕ ДЕПЪНЪ АН МІЕ-
ЗЪЛА АКАДЕМІЕІ ДЕ КЪТ ФРАГМЕНТЕЛЕ (АЪРА-
БЪРІАІ) АНТИКЪВІТЪЦИЛОР АІТОГРАФИТЕ ШІ 30
МОНЕТЕ, ДІН КАРЕ НЪМАЙ АА НОЪ САЪ ПЪ

ТЪТ ІАЪМІНА СКРИПТЪРА ШІ ФІГЪРІАЕ, ЧЕЛЕ-
ЛААТЕ СЪНТ МЪНКАТЕ ДЕ РЪЦИНЪ, ШІ ТОТЪШІ
АЧЕСТЕ ПЪЦИНЕ ФЪКЪНДАЪСЕ ПЪБЛІКЪЛАШІ КЪНО-
СКЪТЕ ПРІН ТІПАРІЪ ШІ ПРІН СТАМПЪ Н8
ДЕ ПЪЦИМ ІНТЕРЕС СЪНТ ПЕНТЪРЪ ІСТОРИЕ. КЪ
КЪТ ФЪРЪ АСЪМЪННАРЕ Н'АР ІНТЕРЕСІ ШІ Н'АР
ФОЛОСІ НЕ НАЦІЕ ШІ АЪМЪ ІСТОРИКЪ АНТЪРЪГЪ
АЪКЪ САР ПЪБЛІКА ПРІН ТІПАРІЪ І СТАМПЪ
ШІ ДЕСКРИРЪ АЧЕЛОР 3000 МОНЕТЕ РОМАНЕ
ДЕЛА ОЪКЪІЦІ АМПЪРАЦІ ШІ ЕПОХЕ, КАРЕ САЪ
АФЛАТ АНТРЕ РЪИНЕЛЕ ГЕРТИНЕІ АН 8РМА АТЕ-
СТОР АІЧЪ АНСЪМНАТЕ. КА СЪ КЪНОАЩЕМ
КЪТ ДЕ МЪЛАТ ІНТЕРЕСЕЦІЕ АЪКЪРЪЛА АЧЕСТА НЕ
ІСТОРИА НОВАТЪРЪ ПРОПЪН 8РМЪТОАРЕЛЕ ДОЪ
КАЪРІ: ІСТОРИОГРАФІІ ЕВРОПИ Н8 АЪ МАЙ
ПЪЦИНЪ КЪНОЦИНЦЪ ДЕ ІСТОРИА АЛТОР ПЪРЦІ
АЛЕ КОНТИНЕНТЪЛАШІ ПЪ КАРЕ АЪКЪМ ДЕКЪТ
ДЕ ІСТОРИА ПАТРИЕІ НОВАТРЕ ШІ АН 8РМАРЕ
ДЕ НОІ, ПЕНТЪРЪ КЪ Н'АЪ АЪТЪ ДОКЪМЕНТЕ.
ДЕ АЧЪСТА СОЦИЕТЪЦИЛЕ АКАДЕМІЧЕ АЪ ХОТЪ-
РЪТ А ДА ПРЕМІЕ АЧЛОР ІСТОРИОГРАФІІ КАРІІ
ВОР ПЪТЕ СКРИЕ КЪТ СЕ ПОВАТЕ МАЙ КЪ ДО-
ВЕЪІ ДЕСПРЕ ЕКСПЕДИЦІІЛЕ ШІ КОЛОНИЗАЦІІЛЕ
РОМАНОЛОР АН ДАЧИА, КЪМ ШІ ДЕСПРЕ СОАР-
ТА ЛОР ПЪНЪ АН ТІМЪРІЛЕ ДЕ ФАЦЪ

А. КЪТ ПЕНТЪРЪ КОЛОНИЛЕ РОМАНЕ ЗІК
АЧЕЦІА КЪ Н8 САЪ АЪЦІТ МАЙ МЪЛАТ ДЕКЪТ
ПЪНЪ АА ТІСА *).

В. ІАРЪ ПЕНТЪРЪ СОАРТА ТРАІЪЛАШІ КОЛО-
НИЛОР ЗІК КЪ ЕЛЕ НАЪ ВІЦЪІТ АІЧЪ, ДЕКЪТ
ПЪНЪ АН ЗІЛЕАГ АЪІ АЪРІАІАН. АДИКЪ ДЕЛА
105 ПЪНЪ АА 270 КЪНД ДЕ РЪЛА НЪВЪЛІ-
РІІ ГІНТЕЛОР КАРВАРЕ АЕ АР ФІ СТЪМЪСТАТ
НЪМІТЪЛА АМПЪРАТ ДІН ДАЧИА ПІСТЕ АЪНЪРЕ

*) RES Res Traiani Imperatoris ad Da-
nubium L. helus a societate scientiarum
regia quae Gothingae splendet premio
donatus Norimbergae 1703.

ан Місія, ґндег асґхзі България ші Гер-
віа, ші ле Дачіа ар фі лґсато дешартз
(клас варварілор *) ші кз апої де ґндег аґ
рґезрїг Галахії де асґхзі, дін карїї вар-
варї аї Нордґлабї, Амґез аї ціе че Сама-
рітенї сґнт ші кзтрз каре нації але пз-
мжнтґлаї сзї азґтґреґз чїнева.

Акґм аґкз челе 3700 монете ші кґте
поате се вор маї афла ла Гертїна, пннз
аґґсе фаче не-взґґте ші не-шіґте сар сґ-
ґґне ґнеї комісії літерале ка педеопарте
сз ле факз дескрїірк історїкз, пе де алта
сз се літографезе макар кґте ґна дін фі-
ешкаре спеціе прїн каре операціе сз се афле
кз еле аґнепжн дїла Траїан 105 сз ско-
воарз пннз ла Іґстїніан чел маре 527
сґґс чел пґцін пннз ла мареле Константїн
323 аґ пннз ла Пробґс 277 орї Дїоклі-
ціан 284 чїї маї де апроапе ґрмзторї аї
аґї Іґрелїан, оаре атґнчґ нам пґте ас-
тґпа іґрїле аґтїїґ ачелора че зїк кз ко-
лонїїле Романе нґ сар фі аґтїнс маї аґ-
коаче декжт пннз ла Тїса арзтґнґале рґ-
їнеле Гертїнеї де аґнґз Галаці. Ал доїле
ачелора че зїк кз тоате колонїїле Романе
саґ стрзмґтат де кзтрз Іґрелїан песте
Дґнзрґґ, ші кз аґпз ачелїа нґаґ маї фост
Романї де іаста парте, арзтґнґале ін-
скрїпціїле монґментелор ші монетеле Ам-
пзрацілор Романї, карїї аґ аґпзрзціт аґ
ґрма аґї Іґрелїан афлаате аґ Гертїна, де
іаста парте де Дґнзрґґ аґ Молдова.

Пентрґ асемїнґ нґ мїк Інтґрес націонал
аґпре пзрїрґ мґ нґар стрїка ате нґмі о
комїсіе пентрґ аґсаші Гертїна, ка скор-

*) Vezı Euzel, De rebus Traianı, ad Da-
nubıum Coment. §. 2.

аґолїнаґсе нґмаї могозґла, сз се ааґґз
дїн ел аґтїквїтзціале, сз лї сз факз аґ
лок дескрїіре ші де темелїїле сґґс моно-
ментеле аґ фіїнцз сґзтоаре прекґм аґ
фост челе пннз акґм стрїкате сз нґ сз
аґтїнґз, кзчї не фзкґнаґсе акґм аґ прїпз
дескрїірк історїкз ші не-сґзмпжнґаїсе фі-
ґґра кз скрїптґра лор ші пґртґнґаґсе аґ-
пзрїрїете дін мжнз аґ мжнз, аґнґреїнжн-
аґсе, перзґнґаґсе аґ сфґршіт шї префз-
кґнаґсе аґ чїне ціе че, оаре нґ сз вор
аґнмормжнта престе пґцін маї кґмплїт де
кґм аґ фост аґ рґїнеле Гертїнеї, ші чїне
кзшіґз дін ачелґ? нїмїнґ, ші чїне пзґґ-
беціе? кз тоції, націа аґтрґґз ші аґмґ
їсторїкз, пзґґвз каре нґ сз маї поате
пґне ла лок, Іатз ашґ саґ аґнмормжн-
тат Історїа адевратз а Молдовеї ші
прекґм аґ зїс кз дґнса арїтґрїле ші но-
білітатґ еї, кз фзрз докґменте нґ пґ-
тем аґґ історїе фзрз ачґста нґ не пґ-
тем пґне аґ рґнґаґла націїлор европї, ші
атґнчґ нґ пґтем фі націе, нґ пґтем
аґе патрїе, нґ пґтем аґе ексїстенціе.

Акґма фіїна кз Д. Колонелґла Балш
ші Д. Борїґла Ростаке венґґрз трїмїцінґа
ла Мґзез пе ачесте пґціне аґтїквїтзці
сґаґ фзкґт мїжлочїторї ка прїн опґскз
(Ποτημιος) де фацз сзсе аґ кґноаґкз
аґмеї інтґресанта аґтїквїтате а Гертїнеї,
арепт ачел лї сз атрїбеціе дін партґґ
ачестеї кзртїчеле пґрґа мзлцемїреї пре каре
о ва солї ші дін партґґ бїневоїторїлор
четїторї, пзсґрґнґаґсе аґалогзла мзлце-
мїреї ші пентрґ ачїї кґнї Патрїоці чї вор
бїне вої а аґпзрзцішї мзґезлабї пре челе-
ланте маї мзлатз монете ші аґтїквїтзці
афлаате аґ рґїнїле Гертїнеї, сґре аґїе
фаче де асґмїнґ дескрїірк ші тїпзрїрк,
фіе ші сзсз кондіціе асе аґтґрґна, орїсі-

нааґриле пріміте кѹ адеверінуцѹ іарѹші про-
пріітаріѹаґі лор.

Еші, 1837 Декември 15.

Г. Сеґлескѹа Пахарнік.

ДВЕРІВРѢ ГВОГРИФІКО-ІСТОРИКЪ А ЧВ-
ТЪЦОІ ВЪКІ КИПЪА БОЖАґІ НЪМІТЬ
ЛОТЪґІ ГЪРТІНА.

Ан тімпѹа вері ачестіа афлѹна ока-
ѹіе а ампліні ґна дін дорінуціле меле сѹ
візітеґѹ портѹа Галацілор, пре кареле нѹ
лам фост възѹт апаінте де катастрофа
анѹаґі 1821, аґпѹ че ан аневѹаґріле нѹ-
мітѹаґі ан н'аґ ремас ка сѹ зік ашѢ пѢ-
трѹ дін Галацѹа чел векіѹ, ан скѹрт тімп
ресѹрі Галацѹа ноґ де асѹѹзі мѹлт маі
інтересат пенѹрѹ старѢ са чѢ аневѹнѹ-
ѹѹціѹ, реґѹлатѹа ноѹаґі мѹнтѹісторіѹ
ашѹѹмѹнт.

Дін тоате кѹте ам възѹт аколо аз-
еґна алтіле преѹм портѹа чел андѹмѹ-
патік, фреквентарѢ нѹмероаселор васе де
негоѹ але осекітелор націі Европіене ші
асіене, де каре сѹ аневредніческ ачесте
цермѹрі комерціале а Молдавіі, попѹла-
ціа чѢ ансѹмнѹтоаре, че креѹе дін зі ан
зі, мѹрїмѢ політіі, аифрѹмѹсеѹарѢ еі,
регѹларѢ ші антокмірѢ ѹліцілор, чеіа че
аґ андестѹлат маі мѹлт кѹріозїтатѢ кѹ-
лѹторііі меле, аґ фост діскоперїрѢ рѹмѹ-
шіѹелор ґнеі четѹці, пре карѢ аґ анте-
лііето пѹтернічеле браѹе але сѹрѹмошілор
Романї, атѹнчѢ кѹна аувїнгѹна пе вар-
варїі Дачї, аґ адѹс пе вѹтрѹнїі нострїі
дін Італїа, іаґ десѹлкат ачѢ ші ле аґ
дат спре моѹенїре ачест пѹмѹнт вінеѹѹ-
вѹнѹат, дін кареле дѹпре зїѹа Сф. скри-
ѹѹрі кѹрѹе міере ші ланте, рѹмѹшіѹѹрі зїк
че поартѹ ачѹі ікоане прототїіле але аґмеї,

пре карѢ делѹвіѹа (потопѹа) тімпѹаґі аґ
аґнекато де пе фаѹа пѹмѹнтѹаґі ші ла
ведерѢ кѹрора Генїѹа аґмеї нѹскѹте дїм
рѹнїрѢ ачелїа сѹ кѹпрїнде де спаїмѹ ші
де сфіалѹ, адѹкѹндѹші амінте де мѹрїмѢ
ші пѹтернічіа Імперїі ґнїверсале а сѹрѹ-
мошілор, домнїі гїнтелор пѹмѹнѹтеѹї, ші
ка ґнор аґкѹрї дівіне сѹ аґкінѹ оменї-
рѢ кѹлатївіѹѹ де асѹѹзі пѹнѹ ші пѹаберїі
пѹстратѹ де атѹнчѢ.

Ла анѹрарѢ мѢ ан Галаці възїна шо-
селїле че се фак ноѹѹ аѹернѹте кѢ фѹр-
мѹѹрі де марморѹ, ші алте азравѹрі де
петре сѹреїне, кѢ хѹрѹрї де фелїѹрїте васе
анѹіче, асемїнѢ аґѹѹшоаре маѹ пѢс ан
кѹріозїтате але кѹѹга кѢ амѹнѹнѹѹа ші
а анѹреба кѢ дінадїнѹа де ґнде сѹ адѹ-
че асфел де пѢѹрѹ, асфел де молѹѹѹ, ші
мі саґ рѹспѹнс дела Цїгліна. Аґпѹ че ам
кѹлес кѹтева вѹкѹці де петре, хѹрѹрї ші
композіціі інтересанте пе ѹліѹе, ам рѹгат
пе о персоанѹ кѹноскѹѹѹ, сѹ мѹ дѹкѹ ла
Цїгліна сѹ вѹа ші еґ локѹа де ґнде се
карѹ ашѢ фел де матеріал. Аколо венїнд
афлѹ кѢ петрѹрїа есте темелїа четѹѹей Ро-
мане, пе каре Кантімір о нѹмеѹе Герѹїна:

Позиціа Герѹїнеї, епоѹа зіаїреї
ші нѹмеае сѹѹ чел векіѹ.

Рѹїнеле ачестей четѹці сѹ афлѹ спре
амѢѹѹзі дела Галаці, кале де о жѹмѹѹтате
де чѢс апроапе де реѹѹрсарѢ Сїретїѹаґі
ан дѹнѹре. Ан прежмеѹа еї се нѹмеѹе
Цїгліна, Терегїна сѢѹ Тріклїна, іарѹ мо-
шіа пе карѢ сѹѹ чегатѢ се кіамѹ фіре-
ѹїі ші есте асѹѹзі пропїетатѢ Д. Еріґа-
лїрѹаґі Гїка.

Че сѹ атїнѹе де Історїа зіаїрїі сале,
фѹрѹ аґдоїалѹ преѹм аратѹ інскрїпціїле
афлате ан рѹїнеле еї есте ґна дін четѹ-

ціяє зідіте де Романі пе амбіале рже але дхнзрей ан дакіа ші Місія пентрџ апзрарџ колоніалор Романе деспре анкзрверџ ігнтелор варваре анкзакзтоаре ан ачесте провінції але лор, пре лжнз каре не аддче де довадз Домнџа Кантімір, антџџ не історікџа Прокопіе Чесарџнџа, фостџа секретар бравџлаші Генерал Белісаріе коміндантџа армії Ампратџлаші Істініан, каріае бзтанд пе варварії нзвзліторі ан дакіа патріа са, *) аџ анткоміт четзціле стрікате де варварі, фіінд антемеете парте де Ампратџа Траіан, парте де дачі. Ал доіле інскріпція мармџрей афлате аколе ла 1703 пре каре аџ четіто ші Дом. Кантемір прекар аџ четіто ші Дом. Кантемір прекар о ансемнџзз ан кронікџа сзџ фаца 194 том. 1 кспрінзжнд зрмзтоаріае:

Imp. Caesari Divo, Filio Nervae Traiano, Augusto, Germ. Dacico, Pont. Max. Fel. B. Diet. Imp. XVI. Cons. VII. P. P. Calpurnio, Publio. Marco C. Aurelio Rufo: „Ампзратџлаші Кесаріџлаші дџмнезеекџлаші, фіџлаші Нервей, аші Траіан, Авгџстџлаші, Германікџлаші, дзцанџлаші, Протџлаші челші маї маре, ферічітџлаші диктатор, Ампрзціторіџлаші ал шесепрезечіаџ, конслаші ал шептелџ, прінтелаші патріей, аші Калпџрніе, Марко „Авреліе Рџџла.“

Пе лжнз сџс арзтата мармџра хела 1703 кспрінзетоаре де нџміле Ампратџлаші Траіан, атџт аџк вазџтз де Мірон Констін Догофзтџа ші Історікџа, каре ан зіаеле аші Кантімір ера пераџтз, кџт ші аџкстз афлатз акџма, сџнт анфзцошітоаре де нџміле Ампрзцілор зрмаші аші

Траіан. Прекар аџк а Догоф. Костін арзтата пе Север; іарз аста де акџм делс рџнтџра єї анжос кспрінде зрмзтоареле. Et vi toria et concordia Aurelii Antonini et Augusti Imperatorum. C. Aurel. Veri. Imper. Cornelii Firmus L. T. Leg. Ital. Arma presuit.

„Адекз, . . . ші кџ кірџінца ші кџ зрџа „рџк аші Авреліе Антонінџ ші ааші Кайсџ „Авреліе Верџа Імператорілор. Корнеліџс Фірмџс Легоатџа Легоаней а тріа Італікџ кџ „арміае аџ пџсо.“

Тоате ачестџк нџ доведеек аатз фзрџк кџ Гертіна аџ фост анткомітџ ші анзрматџ ан зіаеле осевіцілор Ампрзці аї Ромей.

Акџм воіінд а ші нџмеле берџџ ал ачестей четзці, неам пџтџк повзції дін зіселе аші Прокопіе че аратз, кџ четзціле токміте де Істініан аџ фост ла гџра дхнзрей: Пінкџа, Кџпџсші Новеле іарз нпротіва Новелілор дін аџжнга дхнзрей ан Молдова: Літерата. Маї анзџнтрџ де аџкста зрмџзз четзціае: Контавазітіс, Сморніс, Кампіс, Таната, Зерніс, дхчпратџае, ашї четатџк Капџа-Бџџа і, дхпз аџкста Зане сџџ Черніс ші Пентіс.

Аіџк віне антрезарџк каре дџн ачесте ноате фі Гертіна сџџ Гертіна?

Дџкџ, прекар ні адіверекс Кроніціле Молдовей ші але Влахіїї, Сіретіџа (маї вџртос ан ценџтџа Ковџрлџіџлаші) аџ фост дін векіме хотарџа антре ачесте доџжцері Ромџнеції, ші дџкџ Молдова ші аџкзлџтат марка са де ла сімболџа четзцей Капџа Бџџаші, аџпре мзрџзрїсїрџк Домнџаші Кантімір, ші дџкџ четатџк

*) Маріа Істініан єсте нзекџт дїче дїнтро фамиліе цзрїнџекџ ла 518 дџпа Хї.

Зерне сѣх Черна кѣ Понти сжнт ан
 Βαλαχία ажнхз апа Черна ші пѣнтѣ лѣ
 Траіан прекѣм адівереще Прокопіе ші тоці
 Географіі веки, апої четатѣ Капѣл Бож-
 лѣ нѣас пѣгѣт фі алта декжт тѣрія де
 ла марѣнѣ Молдовеї, каре се веде астѣзі
 Тертіна.

Тертіна дарз нѣмітѣ дін ве-
 кѣх Капѣл Божлѣ есте векеѣ ка-
 піталіе а Молдовеї.

Кѣ дін векиѣ анкѣ дін зїлеге лѣ
 Ареліан 280 а Х. о маре парте дін коло-
 нііле Романе сѣх чела нѣцін фамілііле челе
 маї ансѣмнате пенѣтрѣ асе андоці де ан-
 кѣрсіі сѣх фост тѣас парте пінѣре деці-
 меле мѣнцілор Карпаці, каре локѣрї се
 нѣмѣ Дачіа Alpensis адекѣ Дачіа мѣн-
 тоасѣ, парте ла Дѣнѣре, акѣрія амбе
 цермѣрїле ера фортіфікате кѣ четѣці ші
 ангрѣдїте кѣ валѣла (шанѣѣла) нѣміт а лѣ
 Траіан, каре парте де лок сѣ нѣмѣ Дачіа
 Ripensis адекѣ Дачіа рѣполасѣ сѣх де
 не рѣпеле Дѣнѣрїі.

Ичѣста нї адівереще пе ажнхз Скрїп-
 тіле Історїілор Вонїкѣс, Рѣфѣс ші Вѣ-
 тронїе, антѣїѣ форѣреціле зїдїте де лѣнѣ-
 рѣла пе цермѣла Понѣѣлѣ ші а Дѣнѣрїі
 анчепѣнѣа де ла Тїгїнѣ (Бендер) ші Че-
 татѣ алѣѣ (Акерманѣла) пѣнѣ ла Тїса, дін
 каре ѣнеле сѣнт ан фїнѣѣ, іар алѣле
 стаѣ сѣп рѣїне. Ілдоїле ансѣшї валѣла
 чела маре нѣміт Траіан кѣ тоате мобїліле
 лѣ де обсерѣаціе, карїле ангрѣдеще четѣ-
 ціле ші пѣмѣнтѣла де пін преѣѣрѣла лор

а локѣре ан депѣрѣтаре маї маре де ла
 Дѣнѣрѣ ші а локѣре ан депѣрѣтаре маї
 мїкѣ, тѣас паралел кѣ Дѣнѣрѣ прїн тоа-
 тѣ лѣнѣїмѣ Дачїї, анчепѣнѣа де ла Пе-
 троварадїн ан Ынгарїа пѣнѣ ла поарѣа
 де фер дѣпѣл, іарѣ де аїчѣ сїмпѣл прїн
 Βαλαχία ші Молдавіа, тѣече Прѣѣѣла пе ла
 сѣтѣла нѣміт а лѣ Траіан пѣнѣ ла Дон,
 адѣнк дѣпре мѣрѣѣрїсірѣ лѣ Кантїмір
 песте доїспреѣече коці, ші кѣ лѣ пѣтѣѣт
 фї анкѣ маї адѣнк ші лат кѣнѣ сѣл фѣ-
 кѣт де Романї, ка ѣн ансѣмнат пропїнакѣ
 скѣѣтїторїѣ колонїілор Романе ан конѣрѣ
 анкѣрїсіїі варѣварїлор. Пре ачест вал ѣа
 нѣмек Ромѣнїі пѣнѣ астѣзі Траіан сѣх
 Троїан ші дрѣмѣла лѣ Траіан, сокотїѣ дѣ
 пре ѣнїі сѣ фїе сѣлѣїт ші дрѣпѣ ѣн дрѣм.
 мїлітар, дѣпре а кѣрѣїа дїрекціе сѣ ан-
 дрѣпта тѣакѣрїле лѣгїсанелор, експѣдїнѣ
 дела о четатѣ ла алта пе рѣпеле Дѣнѣрїі.

NB. Рѣїнеге ші четѣціле ан фїнѣѣ
 де іаста парте де Дѣнѣре кѣм сѣнт Тї-
 гїнѣ, (Бендерїѣла) четатѣ Ілѣѣ (Alba Ju-
 lia сѣх Mon Castrum, Акерманѣла) Кї-
 ліа, Achilea сѣх Λυχοστομον, Сїмїѣла (С-
 маїлѣла) Карѣалѣла (Quartalus) Ренїі, Браї-
 ла, Цѣрѣѣла, ші Тѣрнѣла каре форѣреѣе ан
 осекїте тїмѣрїі ан ѣрма лѣ Ареліан сѣл
 окѣнат де дрѣмеле Романе прекѣм ан зї-
 леле лѣ Ісѣтїніан, доведек кѣ нїчї одїнї-
 оарѣ Дачіа Траїанѣ нѣ сѣл дѣнѣрѣтат де
 колонїі Романе, прекѣм сѣл пѣрѣѣт ѣнора
 дін Історїї.

Ва ѣрма.